

بررسی و مطالعه ابعاد پارامترهای صیانت فرهنگ در دانشگاه

علی محمودلو

استادیار گروه علوم پایه دانشگاه فرهنگیان

چکیده

دانشگاه، نماد آموزش عالی کشور، نهادی اثرگذار در فرهنگ جامعه است و از این رو، موضوع فرهنگ در سازمان دانشگاه، اهمیتی دو چندان می یابد. فرهنگ در هر جامعه ای از زمینه های اصلی رشد دانش است. از طرفی دیگر جامعه امروز ما، دوره پرشتابی را از نظر صورتبندی های فرهنگی و اجتماعی تجربه می کند. آموزش عالی و به طور اخص دانشگاهها نقطه مرکزی این شتاب، همزمانی و درهم آمیختگی دگرگونیهای ساختاری و نظام معانی در عرصه ملی و جهانی است. این مقاله که با هدف بررسی فرهنگ و صیانت فرهنگی در دانشگاه ها انجام شده است از طریق مطالعه کتب، مقالات و سایتهای معتبر گردآوری شده است که در آن به مطالبی در مورد تعریف فرهنگ، ویژگی های فرهنگ، فرهنگ و جامعه پذیری، مصونیت فرهنگی و مصونیت فرهنگی در دانشگاهها پرداخته شده است. با توجه به اهمیت فرهنگ و نهادینه کردن آن در بین مردم و به ویژه در بین دانشجویان است که شورای عالی انقلاب فرهنگی در کشور برای هدایت، سیاستگذاری و جهت دهی به فرهنگ عمومی برای تعامل و در صورت لزوم برای تقابل با فرهنگ های دیگر به وجود آمده است. از سویی، براساس شرایط فرهنگی کشور و بستر مناسبی که از طریق توجهات خاص رسانه ای به مسایل فرهنگی می شود، دانشجویان به ویژه نسل جوان، آماده پذیرش و ارتقای فرهنگ متناسب با ارزش ها و ایده آل های جامعه هستند. این استعداد، وظیفه مسئولان و برنامه ریزان موسسات آموزش عالی به ویژه دانشگاهها را در توجه به نیازهای فرهنگی دانشجویان صد چندان می نماید.

کلید واژه ها: مصونیت فرهنگی، فرهنگ، جهت دهی به فرهنگی عمومی، دانشگاه فرهنگی.

مقدمه

انسان پیش از ورود به عرصه تمدن کشاورزی و پیش از ایجاد شهرها با آن که در غارها و کوه ها می زیسته است، اما به هر حال از یک چارچوب رفتاری معنادار در مناسبات و ارتباطات خود بهره می جسته است و تابع مجموعه ای از قانون مندی های عرفی و به ظاهر هنجار بوده و به شهادت آثار باقی مانده از غارها، از راه ترسیم نقش ها و سنگ نوشته ها ارتباط مناسب با دیگران برقرار می ساخته و حتی بسیاری از رویکردهای خود را نیز به همین شیوه در تاریخ ثبت کرده است. در هر صورت غارنشینی انسان ها می تواند در چارچوب فرهنگ غارنشینی، بخشی از عمر جهان و انسان را بازگو نماید. بر همین اساس می توان گفت که واژه فرهنگ ریشه در بشریت دارد و از بدو تولد انسان بر کره زمین تا حال به شکل های مختلف مطرح شده و معانی متفاوتی را به خود گرفته است.

فرهنگ واژه ای است درباره شیوه زندگی مردم؛ به معنی روشی که مردم، کارها را انجام می دهند. فرهنگ کلیت تامی از ویژگی های معنوی، مادی، فکری و احساسی است که یک گروه اجتماعی را مشخص می کند (خدیبوی و ملکی، ۱۳۹۳).

روش تحقیق

با توجه به این که به کلیه وسایل و مراحل جمع آوری سیستماتیک اطلاعات و نحوه تجزیه و تحلیل منطقی آن ها برای نیل به یک هدف معین را روش علمی تحقیق می گویند (نبوی، ۱۳۸۴). چگونگی تحقیق در مقاله حاضر مبتنی بر روش تحقیق توصیفی-تحلیلی^۱ است. در تحقیقات توصیفی تحلیلی، محقق به دنبال چگونه بودن موضوع است ولی می خواهد بداند پدیده، متغیر، شی یا مطلب چگونه است؟ به عبارت دیگر این تحقیق وضع موجود را بررسی می کند و به توصیف و تحلیل منظم و نظام مند وضع فعلی می پردازد و ویژگی ها و صفات آن را مطالعه و در صورت لزوم ارتباط بین متغیرها را بررسی می نماید (حافظ نیا، ۱۴۰۰). از آن جایی که بسیاری از تحقیقات جدید، تمایل دارند از قضایای فلسفی گذشته شروع شوند و به بررسی آن ها بپردازند این تحقیق نیز به بررسی تعاریف فرهنگ، ویژگیهای فرهنگ، فرهنگ و جامعه پذیری، مصونیت فرهنگی و مصونیت فرهنگی در دانشگاهها پرداخته است.

تعریف فرهنگ

اصطلاح فرهنگ در مفهوم جامعه شناختی و مردم شناختی آن نخستین بار به وسیله مردم شناس انگلیسی، ادوارد بارت تایلر^۲ در سال ۱۸۷۱ در کتابی تحت عنوان "فرهنگ نخستین" به کار رفت. وی فرهنگ را مجموعه ای در هم تافته می داند که دربر گیرنده دانستنی ها، اعتقادات، هنرها، اخلاقیات، قوانین، آداب و رسوم و عادت و هرگونه توانایی دیگری می داند که انسان به عنوان فردی اجتماعی که در جامعه انسانی زندگی می کند به دست می آورد. در تعریف تایلر از فرهنگ نقش تعاملات اجتماعی در نظر گرفته نشده است اما دیدگاه وی امکان بررسی مفهوم فرهنگ از دیدگاه های مختلف را برای اندیشمندان این حوزه ها فراهم ساخت.

1. Descriptive-Analytic

2. Edward Barnet Taylor

تعریف مفهوم فرهنگ به علت وسعت و گستردگی، کار ساده ای نیست، چرا که بیش از دویست و پنجاه تعریف را شامل می گردد. در این جا به چند تعریف که از اهمیت بیش تری برخوردارند بسنده می کنیم:

به نظر ژان کازنو^۳ ثمره واقعی و قابل مشاهده کوشش انسان ها و زندگی اجتماعی به طور کلی فرهنگ نامیده می شود. هرسکوویتس^۴ در تعریف از فرهنگ می گوید: فرهنگ آن قسمت از محیط است که به دست انسان ساخته شده و تأثیر پذیرفته است. فرهنگ ماورای پدیده های غریزی است. فرهنگ دربرگیرنده تمام عواملی است که فرد از گروه های انسانی یا به وسیله رفتار آگاهانه آموخته و یا توسط تکنیک ها، شیوه های گوناگون، نهادهای اجتماعی، باورها و اشکال مختلف تماس و غیره تحت تأثیر قرار گرفته است (قرائی مقدم، ۱۳۹۷).

آشوری حدود نود و سه تعریف از فرهنگ را مورد تحلیل قرار داده و آنها را در شش حوزه تشریحی یا توصیفی، تاریخی، هنجاری، روانشناختی، ساختاری و تکوینی طبقه بندی نمود (وئوقی و نیک خلق، ۱۳۹۰).

در تعاریف توصیفی یا تشریحی بر عناصر تشکیل دهنده فرهنگ، مانند زبان، نظام مالکیت، ادب، مصنوعات، هنر، مانند آن تاکید شده است. در تعریف تاریخی، فرهنگ به عنوان میراث اجتماعی و تاریخی تلقی می شود. رالف شین در تعریف هنجاری بر قواعد و راه و روش های زندگی متکی است. هرسکوویتس^۵ معتقد است که فرهنگ راه و روش اقوام در زندگی است. اما در تعریف روانشناختی یانگ فرهنگ را صورت های رفتار عادی مشترک در یک گستره اجتماعی یا جامعه می داند که متشکل از عوامل مادی و غیر مادی است. در تعریف ساختاری، ویلی^۶ فرهنگ را نظامی می داند از الگوهای عاداتی و پاسخگویی که با یکدیگر همبستگی دارند. در تعریف تکوینی فرهنگ به عنوان فرآورده انسان در نظر گرفته می شود. به طور مثال کلاکس^۷ با نگاه فرهنگ را بخشی از محیط می داند که آفریده دست انسان است. در کنار این شش حوزه که فرهنگ را مورد تحلیل قرار داده است اندیشمندان دیگری همچون سنیفلگی، جان، شارکی و لایی^۸ فرهنگ را از نگاه دیگری مورد بررسی قرار داده اند. آنها فرهنگ را از بعد درون فردی و برون فردی تحلیل کرده اند. نوع اول همان گونه است که فرهنگ ذهنی نیز خوانده شده است، هافست آن را نرم افزار ذهن انسان، اعتقادات، ارزش ها و الگوهای درونی شده ذهن خوانده است. نوع دوم شامل محیط ساخته انسان است که شامل آنچه انسان از قبیل مؤسسات هنرهای مختلف ساخته است، می شود (شارع پور، ۱۳۹۱).

دیدگاه توصیفی از فرهنگ به تبیین عناصر موجود در آن می پردازد. جامع ترین تعریف توصیفی را تیلور در کتاب فرهنگ ابتدایی ارائه نموده است. فرهنگ، مجموعه پیچیده ای است شامل معارف، اعتقادات، هنر، حقوق، اخلاق، رسوم و تمامی توانایی ها و عاداتی که بشر به عنوان عضوی از جامعه اخذ می نماید (تیلور، ۱۸۷۱).

³ . Jean cazneuve

⁴ . Herskovits

⁵ . Hershevits

⁶ . willy

⁷ . Kluckhohn

⁸ . Siniflegi, Janeh, Sharki and Lai

دیدگاه تاریخی بر وجه میراثی فرهنگ تأکید دارد. به عنوان نمونه سایپر^۹ فرهنگ را به مجموعه ای همبسته از کردارها و باورها که از جامعه به ارث رسیده و بافت زندگی ما را می سازد، تعریف می کند. مایرس^{۱۰} آن را به آینده نیز تعمیم می دهد. تأکید دیدگاه هنجاری بر جنبه قواعدی و راه و روشی فرهنگ است. برای مثال بوگاردوس^{۱۱} فرهنگ را مجموع راه و رسم های عمل و اندیشه یک گروه اجتماعی در گذشته و حال می داند. در دیدگاه روانشناسی فرهنگ به جنبه سازگاری، یادگیری و به عادت درآمدن فرهنگ پرداخته می شود؛ برای مثال، داوسن^{۱۲} فرهنگ را عامل سازگاری انسان با محیط می داند، هارت^{۱۳} و پانتز^{۱۴} آن را الگوهای رفتاری که از راه آموزش و یادگیری-نه ژنتیکی یا زیستی- انتقال می یابد، برمی شمرد و یانگ فرهنگ را عادت رفتاری مشترک در یک جامعه می داند(حسن بیگی، ۱۳۹۰).

در یک جمع بندی از دیدگاه های پیش گفته، فرهنگ مجموعه ای از باورها، ارزش ها و رفتارهاست برآمده از انسان، فعالیت ها و روابط او در یک جامعه (دیدگاه تکوینی) که می توان آن را در عناصر و اجزاء یک نظام پیچیده و منسجم بازشناسی نمود (دیدگاه توصیفی و ساختاری). این مجموعه منسجم در طول تاریخ از یک نسل به نسل دیگر به واسطه یادگیری و جنبه های سازگاری و عادت می یابد (دیدگاه تاریخی و روانشناسی). بدین سان، چارچوب های اندیشه و اقدام را در یک اجتماع مشخص می سازد (دیدگاه هنجاری). در تبیین فرهنگ بایستی تأکید کنیم که آنچه که قبل از هر چیز فرهنگ را می سازد، شیوه های فکر، احساس و عمل مشترک میان افراد متعدد است. تعداد اشخاص اهمیتی ندارد ... عمده آن است که " شیوه های بودن " (به وسیله عده نسبتاً کافی از اشخاص به عنوان اعمال یا اموری بهنجار، تلقی شود تا بتوان دریافت که ناشی از قواعد زندگی است که خصوصیت جمعی و بنابراین اجتماعی دارد(حسن بیگی، ۱۳۹۰).

فرهنگ واژه ای است که کاربرد اصلی آن در دو زمینه است:

الف: در یک زمینه فرهنگ در گسترده ترین معنی می تواند به فرآورده های تمدنی پیچیده و پیشرفته اشاره داشته باشد و در چنین معنایی به چیزهایی مانند ادبیات، هنر، فلسفه و دانش فن شناسی باز میگردد. فرهنگ در این معنی به فرهیختگی انسان اشاره دارد و آموختنی های وی را نمایان می سازد.

ب: در زمینه دیگر فرهنگ از سوی مردم شناسان و دیگر کسانی که انسان را بررسی می کنن به کار می رود و این معنی به آفریده های اندیشه، عادات و اشیاء مادی اشاره دارد که در پی انباشت آن ها سازگاری پیچیده ای بین انسان و محیط طبیعی وی پدید می آید. در معنای نخست بحث از جدایی انسان با انسان است در حالی که در معنای دوم جدایی بین انسان و دیگر گونه های جانوران است. جانورتن نمی توانند فرهنگ را پدید آورند و یا آن چه آموخته اند به دیگران بیاموزند. در مفهوم دوم که شماری از اندیشمندان مردم شناسی، فرهنگ را یک سبک یا شیوه زندگی یا رفتار انسانی می دانند و معتقدند گروه های متفاوت

⁹ . Spair

¹⁰ . Myress

¹¹ . Bogordus

¹² . Dowson

¹³ . Hart

¹⁴ . Pantzer

مردم، شیوه‌های متفاوتی برای زندگی دارند فرهنگ یک واژه فنی است که شامل باورها، ارزش‌ها، آرمان‌ها و هنرهاست (خدیوی و ملکی، ۱۳۹۳).

ویژگی‌های فرهنگ

هر پدیده‌ای در عالم هستی ویژگی‌هایی دارد که آنها از دیگر پدیده‌ها باز شناخته می‌شوند. در مورد مقوله فرهنگ این ویژگیها عموماً به دو گروه عام و خاص تقسیم می‌شوند. ویژگیهای عام مشترک بین همه فرهنگ‌ها بوده، ویژگیهای خاص متناسب با جامعه و افراد متفاوت است.

از نظر هر سکوتیس فرهنگ هفت ویژگی دارد:

۱) فرهنگ عام ولی خاص است. ۲) فرهنگ متغیر ولی ثابت است. ۳) پذیرش فرهنگ اجباری ولی اختیاری است. ۴) فرهنگ هویت دهنده است. ۵) فرهنگ ذاتاً تبادل، انتقال، ترکیب و ارتباط را می‌طلبد و خواهان پیوند رشد و تماس است. ۶) فرهنگ فراگرفتن است و تعلیم و تربیت در جوامع انسانی بر اساس این خصیصه شکل گرفته است. ۷) فرهنگ موضوع اجتماعی است، عادات و تجربیاتی که فرهنگ را تشکیل می‌دهند جنبه انفرادی ندارند بلکه تمام کسانی که در گروه مربوطه به خود زندگی می‌کنند در آن شریکند و فشار و جبر اجتماعی دامن بقای تحول عادات و تمایلات و تجربیات فرهنگی است (پناهی، ۱۳۹۶).

فرهنگ و جامعه پذیری

هرگاه شخصی در هم‌نمایی با هنجارها و ارزش‌های یک جمع، تابع وجدان اخلاقی خود باشد و بر اساس نیازی که خودش آن را طبیعی یا بهنجار تلقی می‌کند، از درون به طور مثبت و آوار به عمل شود - در حالی که می‌دانیم یک چنین انگیزشی در طبیعت زیستی بشر وجود ندارد - می‌گوییم، این فرمان فرهنگ است که او را وادار به عمل می‌کند. بخشی از پاسخ به این سؤال که چگونه فرمان فرهنگ بر انسان تحمیل می‌شود، در سازوکارهای روانی اجتماعی تکوین شخصیت انسانی، نهفته است. دو سازوکار اساسی برای جامعه پذیری وجود دارد که عبارت‌اند از: یادگیری و درونی کردن دیگری؛ نکته مهم آن است که این دو بسیار به یکدیگر پیوسته‌اند.

الف: یادگیری

یادگیری عبارت است از اخذ بازتاب‌ها، عادات، طرز رفتار و غیره که در ارگانیزم انسانی و روانی شخص جای می‌گیرد و رفتار او را راهنمایی می‌کند. باتوجه به مجموعه نظریه‌های یادگیری، تکرار، تقلید، استفاده از پاداش و تنبیه و آزمایش و خطا چهار "طریقه عمل" اصلی هستند که به کمک آنها یادگیری صورت می‌گیرد. چه در جریان تربیت و چه در آموزش یا جامعه پذیری، عامل اجتماعی کننده یا اجتماعی شونده همواره از یکی از این چهار طریقه یادگیری استفاده می‌نماید. در موضوع یادگیری تأکید بر گزینه در مقابل تأکید بر محیط قرار دارد و ماحصل مباحثات و تحقیقات تجربی همه را به توافق بر دو نکته اساسی رسانده است: نخست آنکه این امر معلوم شده که یک نظریه یادگیری نمی‌تواند نه داده ارثی و نه تأثیر محیط خارجی را نادیده بگیرد، بلکه برعکس باید هر دو عامل و کنش متقابل مداوم آنها را در نظر بگیرد..... دوم آنکه هر جهت‌گیری که راجع به نقش متقابل وراثت و محیط بشود، این امر مورد قبول است، بی‌آنکه اهمیت اشخاص متفاوتی که پیرامون فرد هستند و عوامل فعال یادگیری به شمار می‌آیند، در نظر گرفته نشود و روابطی که فرد با آنها دارد و رفتار خاص او با دیگران مورد توجه قرار نگیرد، از اینجا می‌توان گفت که فقط پاداش و تنبیه فی‌نفسه اهمیت ندارد، بلکه این امر که پاداش و تنبیه از جانب کیست و شیوه خاصی که با این شخص مربوط می‌شود و چه احساساتی در مورد او وجود دارد نیز شایان

توجه است.

ب: درونی کردن دیگری

اینجاست که دومین سازوکار جامعه پذیری یعنی " درونی کردن دیگری " وارد عمل می شود و نخستین سازوکار را تکمیل می کند. کودک با بازی کردن نقش دیگران (والدین، همبازی ها و قهرمانان) و درونی کردن رفتارشان از نظر فکری رشد می یابد و اجتماعی می شود و بدین سان مقررات بازی را فرا می گیرد و در ضمن می آموزد که خود را به عنوان یکی از اعضاء گروه بپندارد، در حالی که به وسیله نقشی که دارد از دیگران متمایز می شود... خود کودک با همانند سازی با اشخاص دیگر در نقش هایی که ایفا می کند و به خصوص به وسیله درونی کردن " دگرعام " (دیگری تعمیم یافته) یعنی مجموعه نظام یافته و شالوده بندی شده نقش های دیگری که او بدان ها وابسته است، رشد می یابد، همچنین کودک "خود" خویش را به وسیله تمیز و تشخیصی که نقش خودش، بین شخص خود و دیگری فراهم کند، می سازد. به طور خلاصه کودک با درونی کردن نقش های دیگران با مقرراتی که آنها تعیین می کنند و رفتارهایی که آنها دارند و اصولی که آنها را تحت تأثیر قرار می دهد، آشنا می شود و این همان اساس درونی کردن تدریجی عناصر اجتماعی فرهنگی محیط است (روشه^{۱۵}، ۱۳۹۶).

مصونیت فرهنگی

مساله مصونیت همواره یکی از نگرانی های جامعه بوده و هست. نگاهی به وقایع جهانی، نشان می دهد که بیشترین جرائم از سوی کسانی صورت گرفته است که بیشترین قدرت و اختیار را داشته اند و به دلیل مصونیت به هیچ مرجعی پاسخگو نبوده اند. در حال حاضر نیاز به حفظ، تقویت، نظم و اجرای عدالت پیش از پیش توسط جامعه احساس میشود و ضرورت پاسخگویی صرف نظر از مقام و موقعیت، امری انکارناپذیر است (رضایی و درجی، ۱۳۹۰). امروزه لفظ " مصونیت " اختصاص به مبحث " مصونیت دولتها " ندارد بلکه در شاخه های مختلف مدیریتی و سازمانی نیز به کار می رود بنابراین وقتی از مصونیت در یک مفهوم خاص سخن گفته می شود ترسیم

مفهوم و حد و مرز آن در مقایسه با سایر کاربردهای اجتماعی از الزامات ورود به بحث می باشد (خضری، ۱۳۹۱).

مصونیت از دو دیدگاه سازمانی و فردی قابل بررسی است. در صیانت سازمانی متغیرهایی نظیر گزینش و استخدام، آموزش و نگهداری منابع انسانی، انتصاب شایسته و ... مورد توجه قرار می گیرد. در صیانت فردی شاخص هایی همچون ایمان و تقوی، انگیزش درونی، رضایت شغلی، کنترل رفتار و گفتار و مطرح می شود. نکته مهم این است که مولفه های مصونیت به ویژگیهای فرهنگی مربوط می گردد (تاج الدینی و باخدا، ۱۳۸۸).

با توجه به کارایی و بهره وری پایین سازمانهای دولتی، رهبر معظم انقلاب اسلامی با در نظر گرفتن فرهنگ اسلامی ایرانی، سیاستهای کلی نظام اداری را ابلاغ و طی آن دستگاههای دولتی موظف شدند که زمانبندی مشخصی را برای عملیاتی شدن این سیاست ها تهیه و پیشرفت آن را نیز در فواصل زمانی معین گزارش نمایند. بر همین اساس دولت جمهوری اسلامی ایران بسترسازی تهیه و تدوین نقشه راه اصلاح اداری در سال ۹۲ انجام و اجرایی شدن آن در ۸ برنامه تدوین و در سال ۹۵ به همه سازمانها ابلاغ نمود (معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، ۱۳۹۵).

15 . Rocher

با توجه به برنامه های تحول اداری، ماهیت فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در آن فرهنگ اسلامی - ایرانی مطرح می گردد که یکی از دغدغه های رهبران جامعه است. مساله صیانت از فرهنگ و استقرار آن نیز از مسائل مهم جامعه می باشد. صیانتی که نه از طریق دستکاری بلکه از طریق بهره برداری از ساز و کارهای بعد فرهنگی حاصل می آید (حسن بیگی، ۱۳۹۰). مصونیت فرهنگی ساز و کاری است که از تغییر در فرهنگ (باورها و ارزش و در نتیجه مصنوعات) پاسداری می کند به بیان دیگر، ساز و کاری که اجازه نمی دهد جای خوب و بد، زشت و زیبا، درست و غلط و حق و باطل با یکدیگر عوض شود. چالش اساسی در اقدام هنجاری (کار یا توسعه فرهنگی) که بیشتر در حوزه مصنوعات مورد توجه قرار می گیرد، عدم تطبیق موضوع سیاست ها و برنامه های تحول نظام اداری است که نمی تواند به مسائل جامعه پاسخ درستی دهد (سلجوقی، ۱۳۹۰). به همین منظور مساله ای که امروزه در سازمانها مطرح می باشد مصونیت فرهنگی در همه زمینه ها جهت رسیدن به اهداف سازمانی است. تحقق هدف مصونیت نیازمند برنامه ریزی و اجرای صحیح فعالیتهای نظامهای اداری سازمان است. مجموعه اقدامات انجام شده در جهت صیانت نظام اداری و کارکنان رویکرد مثبت داشته و به افزایش دانش، بینش، تعدیل رفتار، هویت دهی به کارکنان کمک بسزائی دارد و در نهایت همسویی فکری و عملی را موجب میشود (تاج الدینی و باخدا، ۱۳۸۸). مصونیت براساس اظهارات رهبر جمهوری اسلامی ایران به مصونیت اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تقسیم می شوند. بر همین اساس، مصونیت فرهنگی را شامل تقویت ارزشها، حفاظت از مصنوعات، تقویت باورها و هنجارها، تطبیق موضوعات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی عنوان نموده اند (بیانات امام خامنه ای، ۱۳۹۵).

مصونیت فرهنگی در دانشگاهها

در جامعه دانش محور امروز، دانشگاه از مرجعیت مرکزی و حیاتی در توسعه دانش، فرهنگ و اجتماع هر ملتی برخوردار است. مهم ترین کارکرد دانشگاه به عنوان نهادی که نقش کلیدی در تولید و انتقال دانش، توسعه فرهنگ و تکدن و حل مسائل جامعه مدرن دارد، تربیت انسانی با هویت دانشگاهی فرهیخته، مولد و توانمند است. پژوهش های صورت گرفته در مورد دانشگاههای ایران طی دو دهه اخیر، مشخص می کند که به جای درونی کردن ارزش ها، نگرش ها و هنجارهای مناسب با فرهنگ جهانی دانشگاهی مطلوب و موثر، شاهد بیگانگی دانشجویان از ساختار، فرایند و فرهنگ دانشگاهی دلخواه کارگزاران عرصه علوم اجتماعی - انسانی هستیم (ذکایی و اسماعیلی، ۱۳۹۰).

دانشگاهها باید با تکیه بر پیشینه علمی و فرهنگی و بهره گیری از اساتید و کارشناسان متعهد و مجرب، به تربیت دانشجویانی برخوردار از هویت اسلامی - ایرانی و انقلابی، عامل به اخلاق اسلامی، ازاداندیش، مسئولیت پذیر، کارآفرین، بانشاط و امیدوار به ایجاد آینده ای روشن برای کشور، برخوردار از روحیه مقاومت، ایثار و جهاد، استکبارستیزی و حمایت از مستضعفان اهتمام ورزند. در این راستا باید به:

- ۱) گسترش فرهنگ جهاد، ایثار، شهادت و ترویج ارزشهای دفاع مقدس
- ۲) شناسایی، جذب و ایجاد زمینه و امکانات لازم بمنظور بهره مندی از توانمندی و استعداد دانشجویان نخبه و فعال فرهنگی، هنری و اجتماعی
- ۳) ترویج و توسعه فرهنگ گفت و گو، آزاد اندیشی و نقد روشمند
- ۴) افزایش روحیه نشاط، امید و پویایی در میان دانشجویان و دانشگاهیان

- ۵) تقویت هویت دینی، ملی و انقلابی دانشجویان و دانشگاهیان
- ۶) تقویت و ارتقای روحیه قانونمداری، نظم پذیری و مسئولیت پذیری
- ۷) ترویج و توسعه سبک زندگی اسلامی - ایرانی در میان دانشجویان و دانشگاهیان
- ۸) جذب و توسعه مشارکت دانشجویان و دانشگاهیان در فعالیت های فرهنگی و اجتماعی
اهتمام ورزید.

بحث و نتیجه گیری

حیات بشری همواره با فرهنگ توأم بوده است و ملتی که فرهنگ مخصوص به خود نداشته باشد، مرده محسوب می شود؛ علاوه بر این، یک فرهنگ بالنده برای تکامل خود باید توانایی تبادل با سایر فرهنگ ها و جذب عناصر مثبت آن را داشته باشد؛ بنابراین، تمام فرهنگ ها باید در تعامل با یکدیگر باشند، تا بتوانند در مجموع، بشر را به پیشرفت برسانند.

فرهنگ حقیقت و پدیده ای است که با پیدایش انسان بر روی زمین ظاهر شده است. نظریه پردازها در باب چیستی فرهنگ به قرن بیستم برمی گردد. فرهنگ در یک جمع بندی می تواند مجموعه ای همگون و به هم پیوسته از بینش، منش و کنش تلقی شود که به دو شیوه عینی و نمادین به کار گرفته می شود تا این اشخاص را به یک جمع خاص و متمایز مبدل سازد. فرهنگ در زبان فارسی در اصل به معنی کشیدن، سپس به معانی دانش، ادب، عقل کتاب لغت، نامه ها در کیکاووس و شاخه درختی که به منظور جوانه زدن در زمین مدفون گردیده به کار رفته است. این واژه در عربی با کلمه "الثقافه" به کار می رود در اصل به معنی تیزهوشی، پیروزی و مهارت بوده و پس از آن به معنی استعداد و توان فراگیری علوم، صنایع و ادبیات استعمال شده است. آنچه که به فرهنگ یک جامعه اصالت و اعتبار می دهد برخوردار بودن و تاثیر آن فرهنگ از جهات الهی و انسانی است. روشن است که فرهنگ هر قوم در صورتی که دارای ثبات و استحکام باشد به مثابه سپری است که آن قوم را در مقابل هجوم جریانهای جدید فکری اجتماعی و... حفظ می کند و حتی وی را به مقاومت در برابر این هجوم و مبارزه وادار می کند. طبق این اصل بسیاری از مقاومت های کفار و مشرکین در مقابل پیامبران الهی قابل توجیه است گر چه قرآن کریم برای این گونه مقاومت ها اصالتی قائل نیست، زیرا اگر فرهنگ یک جامعه منحط و فاسد باشد آن وقت با این تخریب آن فرهنگ به منظور نشان دادن فرهنگی بهتر به جای آن اقدامی صحیح و انقلابی خواهد بود.

با توجه به اهمیت فرهنگ و نهادینه کردن آن در بین مردم و به ویژه در بین دانشجویان است که شورای عالی انقلاب فرهنگی در کشور برای هدایت و جهت دهی به فرهنگ عمومی و سیاست گذاری های کلان فرهنگی برای تعامل و در صورت لزوم برای تقابل با فرهنگ های دیگر به وجود آمده است. از سویی، براساس شرایط فرهنگی کشور و بستر مناسبی که از طریق توجهات خاص رسانه ای به مسایل فرهنگی می شود، دانشجویان به ویژه نسل جوان، آماده پذیرش و ارتقای فرهنگ متناسب با ارزش ها و ایده آل های جامعه هستند. این استعداد، وظیفه مسئولان و برنامه ریزان موسسات آموزش عالی به ویژه دانشگاهها را در توجه به نیازهای فرهنگی دانشجویان صد چندان می نماید تا ضمن توجه به نیازهای فرهنگی دانشجویان، زمینه درونی سازی ارزشه های فرهنگی و مصونیت فرهنگی را با رویکردی فعال و جذاب فراهم کند. در این راستا کارکنان اداری و علمی دانشگاهها با برگزاری کارگاهها و همایشهایی باید آگاه شوند که کارگزاران فرهنگی تولید علم و انسان دانشگاهی هستند. علاوه بر این، فضای دانشگاهها باید به گونه ای طراحی شود که دانشجو تحت تاثیر جو و فضای فرهنگی و علمی آن قرار گیرد و اولین پیامی که تبادل

می شود نقش آموزشی و پژوهشی دانشگاه و دانشجو باشد. در زمینه فرهنگ آموزش باید فرهنگ جامعه محور، دانشجو محور، گفتگویی و انتقادی، جانشین فرهنگ آموزشی منفعل، استاد محور و شنود یکطرفه شود.

فهرست منابع

- ۱) پناهی، محسن (۱۳۹۶). تهاجم فرهنگی، ابزارها، شیوه ها و عرصه های آن در ایران، اولین کنفرانس بین المللی علوم اجتماعی، تربیتی، علوم انسانی و روانشناسی
- ۲) تاج الدینی، علی و باخدا، قاسم (۱۳۸۸). صیانت و پیشگیری، چاپ اول، تهران، معاونت آموزشی ناجا.
- ۳) ذکایی، محمد سعید و اسماعیلی، محمد جواد (۱۳۹۰). جوانان و بیگانگی تحصیلی و دانشگاهی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، ۴(۴)، ۵۵-۹۰
- ۴) حافظ نیا، محمد رضا (۱۴۰۰). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: سمت
- ۵) حسن بیگی، ابراهیم (۱۳۹۰). بررسی عوامل موثر بر صیانت فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران، راهبرد، ۲۰(۵۸)، ۳۳۵-۳۶۶
- ۶) خامنه ای، سیدعلی (۱۳۹۵). بیانات در مورد نظام اداری و حمایت از تولید ملی.
- ۷) خدیوی، اسدالله و ملکی، حمید (۱۳۹۳). نگاهی نو به : مدیریت رفتار سازمانی پیشرفته، تهران: سرافراز
- ۸) خضری، سید مرتضی (۱۳۹۱). مصونیت دولت از نگاه حقوق بین الملل، پژوهشنامه اندیشه های حقوقی، ۱(۳)
- ۹) رضایی، محمدتقی و درجی، حسین (۱۳۹۰). مصونیت کیفی سران دولتها و موانع آن، فصلنامه حقوق ملل.
- ۱۰) روشه، گی (۱۳۹۶). مقدمه ای بر جامعه شناسی عمومی: ۱- کنش اجتماعی ، ۲- سازمان اجتماعی، هما زنجانی زاده، تهران: سمت
- ۱۱) سلجوقی، خسرو (۱۳۹۰). طرح سازماندهی امور فرهنگی، تهران: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
- ۱۲) شارع پور ، محمود (۱۳۹۱). جامعه شناسی آموزش و پرورش ، تهران : انتشارات سمت
- ۱۳) قرائی مقدم، امان الله (۱۳۹۷). مبانی جامعه شناسی، تهران: ابجد
- ۱۴) معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور (۱۳۹۴). نقشه جامع اصلاح نظام اداری.
- ۱۵) نبوی، بهروز (۱۳۸۴). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم اجتماعی، تهران: فروردین
- ۱۶) وثوقی ، منصور و نیک خلق ، علی اکبر (۱۳۹۰). مبانی جامعه شناسی ، تهران : انتشارات بهینه
- 18) Tylor ,E. B. (1871). Primitive Culture.(the 1873 edition was divided into two Volumes, The Origins of Culture and Religion in Primitive Culture), Reissued by Cambridge University Press, 2010

Investigation and study of the dimensions of culture protection parameters in the university

Abstract

The university, the symbol of higher education in the country, is an influential institution in the culture of society, and therefore, the issue of culture in the university organization is doubly important. Culture in any society is one of the main areas for the growth of knowledge. On the other hand, our society today is experiencing an accelerated period in terms of cultural and social formations. Higher education, especially universities, is the focal point of this acceleration, the synchronicity and integration of structural changes and the system of meanings in the national and global arenas. This article, which aims to study culture and cultural preservation in universities, has been compiled through the study of books, articles and reputable sites, which include articles on the definition of culture, features of culture, culture and sociability, cultural immunity and Cultural immunity has been addressed in universities. Due to the importance of culture and its institutionalization among the people and especially among students, the Supreme Council of the Cultural Revolution has been established in the country to guide, policy and direct public culture to interact and, if necessary, to confront other cultures. . On the other hand, based on the cultural conditions of the country and the appropriate context that is given to cultural issues through special media attention, students, especially the young generation, are ready to accept and promote culture in accordance with the values and ideals of society. This talent makes it the duty of the officials and planners of higher education institutions, especially universities, to pay attention to the cultural needs of students.

Keywords: *Cultural immunity, culture, orientation to public culture, cultural university*